

Meddelande om medborgarinitiativet om vatten och sanitet

2013/14:FPM69

Miljödepartementet

2014-04-16

Dokumentbeteckning

KOM(2014) 177 slutlig

Meddelande från Kommissionen om det europeiska medborgarinitiativet ”Vatten och sanitet är en mänsklig rättighet! Vatten är en samhällsnytta, inte en handelsvara!”

Sammanfattning

Kommissionen har genom medborgarinitiativet ”Right2Water” uppmanats att väcka förslag om lagstiftning som förverkligar FN:s erkända mänskliga rättighet om vatten och sanitet. Som svar på uppmaningen har kommissionen föreslagit ett antal nya åtgärder med anledning av medborgarinitiativet.

Regeringen kommer att följa kommissionens fortsatta arbete med de åtgärder som föreslagits.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Det europeiska medborgarinitiativet, som införts genom Lissabonfördraget, syftar till att uppmuntra en större demokratisk delaktighet för medborgarna i EU-frågor. Initiativet gör det möjligt för en miljon EU-medborgare från minst en fjärdedel av medlemsstaterna att uppmana kommissionen att föreslå lagstiftning i frågor som omfattas av EU:s befogenheter. Det krävs minst 15 000 underskrifter från Sverige för att Sverige skulle kunna räknas som en av de medlemsstaterna. I enlighet med artikel 10.2 i förordningen om medborgarinitiativet kommer detta meddelande att översändas till såväl organisatörerna som Europaparlamentet och rådet samt offentliggöras.

Medborgarinitiativet ”Right2Water”, med stöd av 1,6 miljoner EU-medborgare, är det första som uppfyller villkoren enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 211/2011 om medborgarinitiativet. Det lämnades formellt till kommissionen av dess organisatörer den 20 december 2013. I enlighet med förordningen om medborgarinitiativet har kommissionen tre månader på sig att lägga fram sitt svar på initiativet i ett meddelande där den redogör för *”sina juridiska och politiska slutsatser beträffande medborgarinitiativet, eventuella åtgärder som den avser vidta och, i förekommande fall, skälen för att vidta eller inte vidta dessa åtgärder”*

I Right2Water-initiativet uppmanas kommissionen ”att väcka förslag om lagstiftning som förverkligar den av FN erkända mänskliga rättigheten till vatten och sanitet och främjar försörjning av vatten och sanitet som oundgängliga offentliga tjänster för alla”. Initiativet ”fordrar att EU:s institutioner och medlemsstater åläggs trygga att alla invånare ska åtnjuta rätten till vatten och sanitet, att vattenförsörjning och ledning av vattenresurser inte blir föremål för ’inre marknadsregler’ och att vattentjänster undantas från liberalisering samt att EU ökar sina insatser att åstadkomma allmän tillgång till vatten och sanitet.”

1.2 Förslagets innehåll

I kommissionens förslag till åtgärder med anledning av medborgarinitiativet påpekas först och främst vad som redan genomförts inom EU. Europarådets parlamentariska församlings resolution nr 1693/2009 har förklarat att tillgången till vatten måste erkännas som en grundläggande mänsklig rättighet eftersom vatten är en förutsättning för liv på jorden och en resurs som mänskligheten måste dela på. EU har också bekräftat att alla stater har människorättsskyldigheter avseende tillträde till säkert dricksvatten, vilket måste vara tillgängligt, fysiskt åtkomligt, ekonomiskt överkomligt och av acceptabel kvalitet. I EU:s ramdirektiv för vatten, 2000/60/EG, erkänns att vatten inte är vilken vara som helst utan ett arv som måste skyddas, försvaras och behandlas som ett sådant.

Kommissionen kommer i synnerhet att göra följande med anledning av medborgarinitiativet:

- Förstärka genomförandet av lagstiftningen om vattenkvalitet, med utgångspunkt i åtagandena i det sjunde miljöhandlingsprogrammet och vattenstrategin.
- Inleda ett EU-omfattande offentligt samråd om dricksvattendirektivet, särskilt för att förbättra tillgången till vatten av hög kvalitet i EU.
- Förbättra insynen i uppgifter om avloppsvatten från tätbebyggelse och dricksvatten, samt undersöka idén om riktmärkning av vattenkvalitet.

- Ta initiativ till en mer strukturerad dialog mellan de berörda parterna om öppenhet i vattensektorn.
- Samarbeta med befintliga initiativ för att tillhandahålla en bredare uppsättning riktmärken för vattentjänster.
- Stimulera innovativa metoder för utvecklingsbistånd (t.ex. stöd till partnerskap mellan vattenaktörer och till offentlig-offentliga partnerskap), främja utbyte av bästa möjliga praxis mellan medlemsstaterna (t.ex. om solidaritetsinstrument) och kartlägga nya möjligheter till samarbete.
- Förespråka allmän tillgång till rent dricksvatten och sanitet som ett prioriterat område i de framtida utvecklingsmålen.

Slutligen uppmanar kommissionen medlemsstaterna att inom ramen för sina befogenheter beakta de önskemål som medborgarna uttryckt genom detta initiativ. Kommissionen uppmanar även medlemsstaterna att intensifiera sina insatser för att sörja för att alla medborgare tillhandahålls säkert, rent och ekonomiskt överkomligt dricksvatten och sanitet.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Kommissionens meddelande har ingen direkt påverkan på gällande svenska regler. I förlängningen kan dock de åtgärder som kommissionen aviserar att de har för avsikt att genomföra resultera i förslag till ändring av den unionsrättsliga regleringen av vattenområdet.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Det är i dagsläget inte möjligt att närmare bedöma vilka budgetära eller samhällsekonomiska konsekvenser förslaget till åtgärder får.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen noterar det första medborgarinitiativet som uppfyllt kraven enligt Europaparlamentets och rådets förordning om medborgarinitiativet. Regeringen ser positivt på medborgarinitiativ som ett verktyg för att främja demokratisk förankring. Regeringen kommer att följa kommissionens arbete kring de åtgärder som föreslagits i meddelandet.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är inte kända i nuläget.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

2013/14:FPM69

Institutionernas ståndpunkter är inte kända i nuläget.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 10.1 c) i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 211/2011 om medborgarinitiativet som har artikel 24 första stycket i EUF-fördraget som rättslig grund.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

4.2 Fackuttryck/ termer